

Lausunnon antaminen Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle valituksen johdosta

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta 17.03.2026 § 23
432/11.01.00.01/2025

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta on päätöksellään 10.12.2025 § 94 keskeyttänyt maa-ainesten ottamistoiminnan Koiraharjun sora-alueella, 729-413-17-47 Saarijärvi. Keskeyttäminen koskee myös alueella sijaitsevia, jo otettuja varastokasoja. Päätös on voimassa siihen saakka, kunnes ottoalueen ylityksestä on saatu selvitys ja ottoalueen ylittämisen korjaamiseksi tehtävistä toimista määrätty. Ympäristölautakunnan päätöksestä on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen 15.1.2026 saapuneella valituksella, diaarinumero 179/2026. Valittaja on toimittanut 27.2.2026 hallinto-oikeudelle lisäselvityksen liitteineen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on antanut asiassa välipäätöksen (29.1.2026, 167/2026). Hallinto-oikeus on hylännyt täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus pyytää Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakuntaa antamaan lausunnon 2.3.2026 mennessä liittyen keskeyttämispäätöksestä tehtyyn valitukseen. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 23.3.2026 asti.

VALITUS

Dnro: 179/03.04.04.04.24/2026

Muutoksenhakija: [REDACTED]

Luvanhaltija: [REDACTED]

Päätös johon haetaan muutosta: 10.12.2025 § 94, Päätös maa-ainesten ottamistoiminnan keskeyttämisestä / Koiraharjun sora-alue 729-413-17-47, Saarijärvi

15.1.2026 toimitettu valitus liitteineen on 157 sivua ja 27.2.2026 toimitettu lisäselvitys liitteineen on 10 sivua.

Valituksessa (toimitettu 15.1.2026) esitetään mm. seuraavat seikat:

" [REDACTED] vaatii, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus:

1. kieltää päätöksen täytäntöönpanon siltä osin, kuin se koskee [REDACTED]:n omistamia varastokasoja ja ratkaisee täytäntöönpanokieltoa koskevan vaatimuksen kiireellisenä. (yrityksen toiminnan turvaava väliaikainen määräys, selvitys liitteessä 14)

2. kumoaa päätöksen kokonaisuudessaan; tai

3. toissijaisesti kumoaa päätöksen siltä osin, kuin se koskee [REDACTED]:n omistamia varastokasoja; tai

4. viimekädessä palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi hallintolain 34 §:n mukaisen kuulemisen toimittamisen jälkeen; sekä

5. velvoittaa Viitasaaren kaupungin korvaamaan [REDACTED]:n kohtuulliset oikeudenkäyntikulut

Valitusoikeuden peruste:

Päätös vaikuttaa välittömästi [REDACTED]:n oikeuksiin ja etuun, koska yhtiö omistaa ne varastokasat, joiden käyttö on päätöksellä keskeytetty. Kyseessä on CE-merkitty betonikiviaines, joka on yhtiön betonielementtituotannon kannalta kriittinen raaka-aineresurssi, mikä ei ole korvattavissa kohtuulliselta etäisyydeltä ja mahdollinen korvaaminen edellyttäisi tuotannossa vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi alkutestausta ja lisäksi se vaikuttaisi merkittävästi yrityksen kilpailukykyyn. Raaka-aineen muutos aiheuttaisi myös merkittävästi lisätyötä tuotteiden CO²-päästölaskennan osalta.

Vaatimuksien oikeudelliset perusteet:

Maa-aineslaki (555/1981) 14 ja 15 §:t (toimivallan ylitys)

Hallintolaki (434/2003) 6, 11 ja 34 §:t (asianosaisaseman kiistäminen, kuulemisvirhe)

Ulkasakkolaki (1113/1990) 7§ (väärään tahoon kohdistettu pakkokeino)

Hallinnon yleiset oikeusperiaatteet (yhdenvertaisuus, suhteellisuus ja tarkoituksenmukaisuus)

Suomen perustuslaki (731/1999) 2 ja 15 §:t (perusoikeuksien loukkaus)

Muut tosiseikat:

Muutoksenhakija ei ole maanomistaja, maa-ainesluvan haltija, eikä toiminnanharjoittaja, vaan CE-merkittyä betonikiviainesta toiminnanharjoittajalta ostanut loppuasiakas.

Muutoksenhakija pidättää oikeuden arvioida viranomaistoiminnan lainmukaisuutta myös muissa oikeudellisissa menettelyissä.”

Lisäselvityksessä (toimitettu 27.2.2026) esitetään mm. seuraavat seikat:

”[REDACTED] uudistaa 15.1.2026 valituksessa esittämänsä vaatimuksensa sekä niiden perustelut, sekä lisäksi täydentää Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle 15.01.2026 toimittamaansa valitusta seuraavasti:

Vaatimukset:

1. [REDACTED] vaatii, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumoo Viitasaaren kaupungin Keski-Suomen ympäristölautakunnan 10.12.2025 tekemän päätöksen siltä osin, kun se koskee Koiraharjun sora-alueen 729-413-17-47 maa-ainesten ottamistoimintaa koskevan keskeyttämisspätöstä alueella sijaitsevien, jo otettujen, [REDACTED]:n omistamien varastokasojen maa-ainesten osalta, tai

2. palauttaa [REDACTED]:n omistamien maa-ainesten osalta asian uuteen käsittelyyn, jossa Viitasaaren kaupungin Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta veloitetaan muuttamaan päätöstä siten, että se ei koske [REDACTED]:n omistamia maa-aineksia.

Joka tapauksessa [REDACTED] vaatii, että Viitasaaren kaupunki on määrättävä maksamaan valittajan oikeudenkäyntikulut, joiden määrä on 2.280 euroa (ALV 0 %) laillisine korkoineen ja hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä oikeudenkäyntimaksu.

Peruste:

[REDACTED] omistaa Koiraharjun sora-alueella kaksi kasa maa-ainesta, toinen kasa käsittää seulottua soraa 0–8 mm yhteensä 3 600 tonnia, joka on arvoltaan [REDACTED] euroa ja toinen kasa käsittää soramurskettä 0–8 mm yhteensä 7 000 tonnia ja joka on arvoltaan [REDACTED] euroa.

Kyseinen omaisuus on erotettu [REDACTED]:lle ja kuuluu yksinomaan sen omistukseen.

Perustelut:

[REDACTED] on ostanut 25.5.2022 [REDACTED]:ltä seulottua soraa (0–8 mm) yhteensä 4 600 tonnia [REDACTED] euron (ALV 0 %) kauppahinnalla ja 7.10.2022 soramursketta 0–8 mm 10 000 tonnia [REDACTED] euron (ALV 0 %) kauppahinnalla. [REDACTED]:n omistamat maa-ainekset on eroteltu alueella omiksi kasoikseen ja kasojen vieressä on kyltit, joissa ilmoitetaan [REDACTED]:n omistavan kasat. [REDACTED]:n ostamista maa-aineksista sijaitsee edelleen Koiraharjun sora-alueella.

Maa-aineslain 14 §:n 1 momentin mukaan maa-aineslain noudattamista valvoo valvontaviranomainen. Valvontaviranomaisella on maa-aineslain mukaisen valvontatehtävän hoitamiseksi oikeus tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä ottamispaikalla. Valvontaviranomainen on tarkistanut ottoalueen vuosittain 2022, 2023, 2024 ja 2025. Vuosina 2022–2024 ei ole raportoitu maa-aineksien ottamisesta ottoalueen ulkopuolelta tai muustakaan luvan vastaisesta ottamistoimesta.

[REDACTED]:n omistama maa-aines on joka tapauksessa otettu ennen viranomaisen tekemiä havaintoja mahdollisesta maa-aineksen ottamisesta luvan vastaisesti. [REDACTED]:n omistama maa-aines on otettu ja siirtynyt [REDACTED]:n omistukseen jo vuonna 2022. Kuten edellä on todettu, ottamisalueen ylityksestä on ensimmäisen kerran raportoitu vasta vuonna 2025. [REDACTED]:n omistama maa-aines on seulottua maa-ainesta, jota ei voi käyttää enää maa-ainesluvan ottosuunnitelman mahdollisen ottoalueen ylittämisen ennallistamiseen.

Valvontaviranomaisella ei ole oikeutta määrätä [REDACTED]:n omistamasta maa-aineksesta. Maa-aineslain 14 §:n mukaan ”Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka muutoin laiminlyödään niiden mukaisten velvollisuuksien täyttäminen, valvontaviranomaisen on velvoitettava asianomainen noudattamaan säännöksiä, poistamaan tai muuttamaan tehdyn työn vaikutukset taikka palauttamaan vallinnut olotila ja täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty suoritetaan laiminlyöjän kustannuksella. Jos virhe on vähäinen, voidaan toimenpiteisiin olla ryhtymättä.” [REDACTED] ei ole asianomainen Koiraharjun sora-alueen ottamisluvassa.

Viitasaaren kaupungin Keski-Suomen ympäristölautakunnalla ei ole mitään oikeutta päättää [REDACTED]:n omistamasta maa-aineksesta. [REDACTED] ei ole millään tavalla osapuolena Koiraharjun sora-alueen maaaineslupaa/-lupia koskevissa asiassa.

Lopuksi:

[REDACTED] on ostanut maa-ainekset betonin tekemistä varten. Seulottua maa-ainesta tulee liikutella säännöllisesti, jotta maa-ainekseen ei synny humusta. Mikäli [REDACTED] ei saa kuljettaa maa-ainesta pois Koiraharjun sora-alueelta, maa-aines pilaantuu käyttökelvottomaksi. Seuraavan kerran seulottua maa-ainesta tulee käsitellä maaliskuun aikana.”

Oheismateriaali (sähköpostitse):

- Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunnan päätös 10.12.2025 § 94
- Hallinto-oikeuden lausuntopyyntö liitteineen

- Hallinto-oikeuden toimittava valituksen täydennys
- Hallinto-oikeuden välipäätös 167/2026

Lisätiedot: vt. ympäristösihteeri Saara Lind, puh. 040 356 6247 ja ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja Sari Flyktman, puh. 044 459 7385

Päätösehdotus

Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja:

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lautakunta esittää ensisijaisesti, että hallinto-oikeus jättää valituksen tutkimatta, koska valittaja ei ole asianosainen. Lautakunta esittää toissijaisesti, että hallinto-oikeus hylkää valituksen perusteettomana ja pysyttää lautakunnan päätöksen. Lisäksi lautakunta pyytää hallinto-oikeutta hylkäämään vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta perusteettomana.

Valittajan asianosaisuus

Valituksenalaisessa päätöksessä on kyse maa-aineksen ottamisen keskeyttämisestä maa-ainelain 15.1 §:n mukaisessa asiassa. Maa-aineksen ottamiseen on ryhdytty vastoin maa-ainelakia ja toiminnalle myönnettyä maa-ainelupaa. Toiminta on keskeytetty valvontapöytäkirjassa ja selvityspyynnössä, joka on päivätty 5.11.2025. Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta on käsitellyt keskeytyksen 10.12.2025 § 94. Viranomaisen näkemyksen mukaan tässä keskeytyksessä asianosaisia ovat luvanhaltija ja kiinteistön omistaja. Näin ollen mahdollisesti maa-ainesvarastot omistava taho ei ole asianosainen eikä kuulemisvirhettä ole syntynyt. Valituksen mukaan maa-ainekset on ostettu [REDACTED]:ltä. Luvanhaltija ja kiinteistön omistaja on [REDACTED].

Saatu selvitys

Luvanhaltijalta on pyydetty selvitystä 30.1.2026 mennessä. Luvanhaltijan selvityksen mukaan varastokasoissa on maa-aineksia 6 000 m³ ja luvattomasti on otettu ottoalueen ulkopuolelta maa-aineksia 8 500 m³ ja luvalliselta ottoalueelta, mutta luvan vastaisesti ottotason alapuolelta 6 700 m³ maa-aineksia.

Maa-ainelain mukaan luvanhaltijan tulee vuosittain ilmoittaa otetun maa-aineksen määrä ja laatu NOTTO-järjestelmään. NOTTO:on ilmoitetut tiedot ovat hyvin ristiriitaisia. NOTTO:on on kirjattu, että vuonna 2021 on pyydetty ja saatu selvitys ottomääristä, minkä mukaan vuosina 2019–2021 on otettu yhteensä 27 054,58 tn (v. 2019 8 801,07 tn, v. 2020 9 459,91 tn, v. 2021 8 793,60 tn). Lisäksi NOTTO:sta löytyy kirjaus, että vuosina 2018–2021 ottoa on ollut n. 4000 m³ vuodessa ja vuosina 2016–2021 on hakijan vakuutuksen mukaan otettu noin 22 000 m³, jolloin jäljellä olisi noin 33 000 m³. Edelleen NOTTO:sta löytyy luvanhaltijan järjestelmään ilmoittama tieto, että vuonna 2021 on otettu 3 000 tn jalostamatonta hiekkaa ja soraa sekä 10 000 tn seulottua hiekkaa ja soraa. Luvanhaltijan vastuulla on ilmoittaa todelliset ottomäärät.

Valituksen mukaan vuonna 2022 on otettu valittajan ostamat kaksi 10 000 tonnin (yhteensä 20 000 tn) erää sekä lisäksi 35 996 tonnia muille asiakkaille. Tämä tarkoittaisi kuutioina noin 28 000 m³:ta. Valituksen täydennyksen (toimitettu 27.2.2026) mukaan [REDACTED] on ostanut [REDACTED]:ltä seulottua soraa 4600 tn toukokuussa 2022 ja lokakuussa 2022 10 000 tn. Toimitetuissa laskuissa on esitetty myös muita maa-aineseriä. Luvanhaltija ei ole toistaiseksi osoittanut, että se olisi

myynyt maa-ainekset [REDACTED]:lle eikä valittaja ole osoittanut, että se olisi ostanut maa-ainekset luvanhaltijalta. Valituksessa on tuotu lisäksi esiin, ettei suunniteltua pohjavesiallasta ole toteutettu. Valituksen mukaan suunniteltu allas sisältää maa-aineksia 31 500 m³. Luvanmukainen kokonaisottomäärä on 55 000 m³.

Käytettävissä olevien tietojen ja selvitysten mukaan ottomäärät ovat ristiriitaisia. Tällä perusteella ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että on mahdollista, että luvassa sallittu ottomäärä olisi jo ylitetty. Luvanhaltijan antaman selvityksen mukaan on riidattomasti todettu, että ottoa on tehty luvallisen ottoalueen ulkopuolelta ja ottotason alapuolelta.

Ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulman mukaan luvan- ja lainvastaisesti otettua maa-ainesta ei olisi saanut saattaa markkinoille. Edellä kuvatusta johtuen kaikki alueella olevat varastokasat on edelleen perusteltua pidättää alueella mahdollista ennallistamista varten.

Keskeytykseen johtaneen tilanteen selvittäminen on edelleen kesken ja luvanhaltijalta on pyydetty täydennystä jo toimitettuihin selvityksiin.

Ennallistaminen

Valituksessa viitataan maa-ainesluvan lupamääräyksiin, jotka koskevat luvanmukaisen ottotoiminnan maisemointia. Luvanmukaisen otton maisemointi on eri asia kuin luvanvastaisen tai luvattoman otton ennallistaminen. Valituksen täydennyksen perusteluissa esitetään, ettei seulottua maa-ainesta voi käyttää enää mahdollisen ottoalueen ylittämisen ennallistamiseen. Varastokasoissa olevan maa-aineksen käyttämiseen ennallistamisessa ei ole estettä. Ennallistamisessa ei ole merkitystä, onko varastokasoissa oleva maa-aines CE-merkittyä tai onko maa-aines AVCP-luokiteltua tai seulottua. Maa-ainekasat ovat alueelta otettua maa-ainesta. Selvitysten perusteella varastokasoissa oleva maa-aines ei myöskään yksinään riitä ennallistamistoimiin. Tälläkin perusteella varastokasojen pidättäminen selvitysten ajaksi on ollut tarpeellista ja oikeasuhtaista.

Valvonta ja yhdenvertaisuus

Vastuu luvan ja lupamääräysten noudattamisesta on aina luvanhaltijalla. Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta on toiminut Saarijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena vuoden 2025 alusta alkaen. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnassa on jo ainakin vuosina 2022, 2023 ja 2024 huomautettu ottoalueen merkintöjen puuttumisesta ja kehoitettu korjaamaan tilanne. Marraskuussa 2025 alueella on tehty tarkastus Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluille tehdyn ilmiannon perusteella. Tarkastuksella on keskitytty ilmiannossa esille nostettuihin asioihin, mm. epäiltyyn ottoalueen ylitykseen.

Toiminta on keskeytetty ympäristölautakunnan päätöksellä 10.12.2025 § 94. Koska lupa on edelleen voimassa, ottotoiminta on tullut keskeyttää, eikä sillä ole merkitystä, ettei ottotoimintaa ole ollut vuoden 2022 jälkeen. Valituksessa mainitun ympäristölautakunnan päätöksen 4.3.2025 § 13 osalta kyse ei ole vastaavasta tilanteesta, koska ko. lupa on ollut päätöksen aikaan jo päättynyt. Tämän vuoksi keskeytystä ei ole voinut edes tehdä. Ennen kyseistä lautakunnan päätöstä ottoalueen ulkopuolelta otettu alue ja lupamääräysten vastaisesti liian syvään otettu alue oli jo kehoitettu ennallistamaan.

Vastaavasti kuin nyt valituksenalaisessa päätöksessä, ympäristölautakunta on keskeyttänyt ottotoiminnan ja asettanut varastokasat käyttökieltoon luvan laiminlyönnin vuoksi päätöksellään 20.11.2025 § 80. Myös tässä tapauksessa varastokasat ovat olleet kolmannen osapuolen omistuksessa. Valvonnassa on noudatettu yhdenmukaista linjaa.

Muut seikat

Valituksessa on vedottu maa-aineslain 15 §:n 2 momenttiin, joka koskee valtion valvontaviranomaisen suorittaman keskeyttämisen perusteita. Kunnan valvontaviranomaiseen sovelletaan saman pykälän 1. momenttia, jonka mukaan valvontaviranomainen tai sen määräämä viranhaltija voi keskeyttää ottamisen sopivaksi katsottavalla tavalla, jos aineiden ottamiseen ryhdytään vastoin maa-aineslain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka laiminlyödään niiden noudattaminen.

Valituksessa on viitattu maa-aineslain 14 §:ään, joka koskee hallintopakkotoimia. Keskeyttämissä päätöksessä sovelletaan maa-aineslain 15 §:ää eikä kyseessä ole vielä 14 §:n tarkoittama hallintopakkotoimi. Maa-aineslain 15 §:n mukaisella keskeyttämisellä varmistetaan, että tilanne ei muutu lisäselvitysten hankkimisen aikana. Vasta tämän jälkeen valvontaviranomainen ryhtyy 14 §:ssä tarkoitettuun hallintopakon käyttöön, mikäli selvitysten perusteella siihen on aihetta. Asian selvittäminen on edelleen kesken, eikä 14 §:n mukaista määräystä ole voitu antaa.

Valittaja on vedonnut valituksessaan siihen, ettei tutkintapyyntöä ole tehty ja siksi olettaa, että viranomainen on katsonut teon vähäiseksi. Ympäristönsuojeluviranomaisen mahdollisesti tekemä tutkintapyyntö on aina salassa pidettävä (julkisuuslaki 24 § 1 mom. kohta 3).

Valituksessa esitetyt jätteet ja asfalttikasa eivät liity käsiteltävään asiaan.

Valituksen täydennyksessä (toimitettu 27.2.2026) todetaan, että seulottua maa-ainesta tulee liikutella säännöllisesti, jotta maa-ainekseen ei synny humusta. Palvelualuejohtaja on 20.1.2026 päivätyssä sähköpostissa antanut luvan huolehtia varastokasojen säilyvyydestä kuten tähänkin asti. Maa-ainesten poisvienti alueelta on kuitenkin edelleen kielletty.

Yhteenveto

Valituksenalaisessa päätöksessä on kyse maa-aineslain 15 §:n 1. momentin mukaisesta ottamisen keskeyttämisestä. Valittaja ei ole asiassa asianosainen.

Valituksenalainen päätös on laillinen ja sille on tarkoituksenmukaiset perusteet. Keskeytys on tehty laittoman tilanteen etenemisen pysäyttämiseksi ja asian selvittämiseksi. Keskeytys on ollut perusteltu ja tarpeellinen, koska lupa on edelleen voimassa ja keskeyttämättä jättäminen olisi mahdollistanut oton jatkamisen.

Keskeyttämisen jälkeen saatu selvitys vahvistaa, että maa-aineksia on otettu luvan- ja lainvastaisesti, jolloin valvontaviranomaisen ratkaisu keskeyttää otto ja pidättää varastokasat ei ole ollut kohtuuton.

Päätös	Hyväksyttiin.
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto
Toimenpiteet	Ote Hämeenlinnan hallinto-oikeus